

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

੨੫

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page, running vertically along the right edge.

148

ՔԻՔԱՊԸ ՄՈՒՔԱՏՏԷՍ

ԱԼԼԱՅԸՆ ՔԷԼԱՄԸ՝ ՄԸ ՏԵՐ

ՄՈՒԷԼԻԻՅՈՒ

ՎԵՐ. Թ. Թ. ՀՕԼԼՈՒԷՅ

ՏԷՐՍԱՍԷՔ

ՄԱԹՊԱՆԻ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1912

2004

431-42

(489)

ՔԻԹԱՊԸ ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ

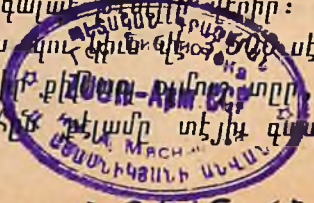
Ա.Լ.Ա.ՀԸՆ ՔԷԼԱՄԸ՞ ՄԸ ՏԸՐ

Տիւնեատա էն պէոյիւք քիւթիւպխանէ Լօնտրանըն Պրէմիէ Մէ-դէւընտաքի քիւթիւպխանէ օլուպ, ըաֆլարընըն ուզունլըղը 75 քիլօմէթր, վէ քիթապլարընըն ատէտի 3,500,000 ճիլտի միւթէճաւիզ տիր: Փարիզին միլլի քիւթիւպխանէսինտէ 2,500,000, Ս. Փէթրզպուրկտաքինտէ 1,500,000 քիւթիւպ մէվճուտ տըր. վէ 1 միլիոն ճիլտի միւթէվի պաշգա պիր չօգ քիւթիւպխանէլէր տէ վար տըր:

Տիւնեատա պուլունան քիթապլարըն ատէտի՝ հիսապ օլունամայաճագ տէրէճէտէ պէոյիւք տիր: Փրօֆ. Ֆէլփին հիսապընա կէօրէ, էյէր Հօմէր հալ ը հազըրտա մէվճուտ օլան տիւնեա քիթապէթինի 20 եաշընտան պաշլայարագ թա պու կիւնէ գատար օգուճագտա տէվամ էյլէմիշ օլսա իտի, սօն 250 սէնէլիք էտէպիյաթա տահա եթիշմէմիշ օլաճագ իտի: էյէր էֆլաթունը՝ քէնտինին Օլիմփօս իլահարը պու իշէ թային էթմիշ օլսալար իտի, շիմտիյէ Ամէրիգանըն քէշֆինտէն սօնրաքի միւտտէթին քիթապլարընա տօգունմամըշ օլաճագ իտի: Տանթէ վէ Ռասին, Շէյքըսփիր վէ Կէօթէ հալա քէն-

տինէ նամալիւմ գալաճագլարտը: Պիզլէր տախի Պիւ-
 թինն էօմրիւմիւզիւ հէր կինն շաֆագտանն ազշամ գա-
 րանլըղընա գատար օգումաղա հասը էթմիշ օլսագ,
 Պւէնէշ Մէ-շէ-շըն անճագ իլք շիւպէսինի պիթիրմէզտէն
 փիր իխթիյար օլուպ վէֆաթ էտէճէք իտիք. հաթթա
 կինտէ պիր քիթապ օգույապիլսէք, եալընըզ մէզքիւր
 Միւզէնին քիթապլարընը օգումագ իչին 10,000 սէնէ
 լազըմ կէլիր իտի: Եինէ տէ պու ճիւմլէ պէօյիւք քիւ-
 թիւպխանէլէրտէ հագիգաթէն պէօյիւք օլուպ, հաթթա
 ասըլ քէնտիլէրին ասընտա պէօյիւք թէէսիր իճրա էթ-
 միշ օլան քիթապլար փէք ազ տըր: Տիգգաթլա իճրա
 էտիլէն պիր հիսապա նագարէն հէր սէնէ նէշը էտիլէն
 1000 քիթապտանն անճագ 50սի 7 սէնէտէն զիյատէ
 եաշայապիլիյօր: Պու եագընլարտա պազը մէշհուր մու-
 հարրիլէր տիւնեանըն էն պէօյիւք ատտ օլունանագ 100
 ատէտ քիթապլարընըն պիր ֆիհրիսթինի նէշը էթմիշ
 տիրլէր. հալ պու քի չօգ քիթապ օգույան զաթլար պիլէ
 պու ֆիհրիսթտէ ասլա օգումատըզլարը քիթապլարա
 թէսատիֆ էտէրլէր: Պինլէրճէ քիթապլար հէր նէ գա-
 տար քիւթիւպխանէ ըաֆլարընը թէզեին էտիյօրլարսա
 տա հագիգաթ ը հալտէ էօլմիշ տիրլէր, անլէրի հիչ
 քիմսէ օգումագ: Անլէր ատէմլէրին ֆիքրի իւզէրինտէ
 օլան պիւթինն նուֆուզլարընը զայ էթմիշ տիրլէր: Տիրի
 քիթապ օ տըր քի, հայաթը թէշվիգ վէ ազը իհեա
 էտէր, ըուհա գուվվէթ վէ գալտէ թէթլէ վէրի:

Քիթապ ը մուգատտէս պու զուլթիւն վէ օգումագ սէնէ-
 տէն պէրու պէօյլէ տիրի պիր քիթապլարընըն տըր, վէ
 Խրիսթիյանլար անը Ալլահ

39415-67

էտէրլէր : Եհնէ տէ պու տիյարտա , վէ պէլքի էյ օգու-
յան տօսթլարըմ , սիզին արանըզտա Քիթապ ը մուզատ-
տէսին Ալլահըն քէլամը օլտուղունա ինանմայան պին-
լէրճէ քիմսէլէր վար տըր : Պազըլարը անճագ իթիմատ
էթտիքլէրի քիմսէլէրին պու քիթապա ինանտըղը իչին
անա ինանըրլար : Պէլքի պազըլարընըզ իմանընըզըն
թէմէլինին նէ օլտուղունը ասլա քէնտի քէնտինիզէ սիալ
էթմէմիշսինիզ : Քիթապ ը մուզատտէսին Ալլահըն քէ-
լամը օլտուղունա ինանտըղընըն սէպէպի նէ՞ տիր , պունը
պիլմէք սէնին իչին մուհիմմ տիր :

Իմանընըն էսասլարը հազզընտա ճահիլ իսէն՝ ճիտ-
տէն անը ղայիպ էթմէք թէհլիքէսինտէ պուլունույօրսըն :
Չինքի էլեէվմ պիլթին տինեատա գուվվէթլի պիր
իմանսըզըզ ըուհու հիւքմ սիրիւյօր : Իմանսըզ պիր
քիմսէ նազըզ մալիմաթը վէ թարաֆկիրանէ պուրհան-
լարըյլա իմանընը հիճվ էթսէ , եախօտ սախթէ իլմի իլէ
սանա պունըն Քէլամ Ուլլահ օլմատըղընը կէօսթէրմէյէ
չալըշսա , «Պու էօլմիշ պիր քիթապ տըր , անըն մօ-
տասը կէչմիշ տիր , թարիխի վէ ֆէննի օլմատըղընտան
շայան ը իթիմատ տէյիլ տիր» տէյու իտտիա էթսէ ,
պէլքի իմանըն սաղլամ թէմէլ իւզերինէ թէէսիս էտիլ-
մէմիշ օլտուղու իչին զաիլ օլաճագ տըր :

Էյեր Խրիսթիյան տինինին միւէսսէս պուլունտուղու
էսասլարը պիլմէզ իսէնիզ , իմանընըզը վէ իմանընըզէ
պէրապէր պու էօմրտէ պիրիճիք վէ հագիզի գուվվէթ
մէնպաընըզը , վէ կէլէճէք էօմր իչին օլան իմիտինիզի
ղայիպ էտէրսինիզ : Քիթապ ը մուզատտէսին նուֆու-
զունը ինքեար էտէպէր , ալէլումում անը էն ազ պիլէն-

լէր տիր: Անլէրին իմանսըզըղընըն սէպէպի ճէհալէթ տիր: Անլէր Քիթապը մուգատտէսի եա ապա օգու- մամըշ եա տա օգույուպ տօղրու անլայամամըշ տըր- լար: Տիկէր թարաֆտան պիր չօգ ազըլը զաթլար վար տըրլար քի, Քիթապը մուգատտէսին «Իլհամը իլահի օլուպ՝ թալիմ վէ թագիր վէ իսլահ իչին վէ սալահ խուսուսունտա օլան թէէտիպ իչին ֆաիտէլի» (2 Տիմ. 3, 16) օլտուղունա զավիյէն ինանըրլար: Անլէր Քի- թապը մուգատտէսի տէվամըլը սուրէթտէ միւթալաայա, անըն էվամիրինի ճիտտէն իճրայա չալըշան քիմսէլէր տիրլէր: Պինաէն ալէյհ անըն հագիգաթընա տաիր էն էյի շահիտլէր անլէր տիրլէր: Պու քիթապըն իլահի մէն- պատան կէտիյինէ տաիր անլէրին իմանլարը՝ հիճվ իլէ եախօտ իլմ ի վագըլարա միւսթէնիտ իթիրազլարլա պիլէ սարսըլմագ: Ֆիլհագիգա անլէրին թէէմինաթը օ գատար պէօյիւք տիր քի՝ Քիթապը մուգատտէսին իլմ վասըթասըլլէ տէյիլ, անճագ իլմին էնճամ Քիթապը Մուգատտէս վասըթասըլլէ թասհիհ էտիլէճէյինէ ինա- նըրլար: Պու էմիյէթ նէրէտէն հասըլ օլմուշ տըր: Շունտան հասըլ օլմուշ տըր քի, անլէր հէմ ֆէննի մա- լիմաթըն հէմ մէզհէպի իմանըն մէրքէզլինտէ պուլունան պէօյիւք պիր շարթը իքմալ էթմիշ տիրլէր, եանի՝ ան- լէր պիր թագըմ պի էսաս սու ի զաննլարտան արի օլա- րագ մէսէլէնին պաշ մէնպաընա միւրաճաաթ վէ անըն զավաիտինէ ինգիյատ էթմիշ տիրլէր: Բուհանի շէյլէր բուհանի սուրէթտէ տէրք վէ թէմեիզ օլունուր:

Քիթապը մուգատտէսին հագիգաթէն քէլամ Ուլ- լահ օլտուղունա պիզի իգնա էտէն պիր չօգ տէրունի

վէ խարիճի իսպաթլար վար տըր: Տօլայըտան պիր
թագըմ իսպաթլար իրաէ էտիլէպիլիր, իլմ ի լիսան,
իխպարաթ ը փէյղամպէրանէ, թէվարիխ վէ ուլումը
թապիիյէտէն իսպաթլար ախգ օլունապիլիր: Պիզ պու
մէգալէտէ ԽՅԼՅԵԽՅՈՒՆ օլան իսպաթլարտան պագըլարընը
թագտիմ էտէճէյիզ:

Քիթապը մուգատտէս հագգընտա աթիտէքի էմր ի
վագըլարը նագարը տիգգաթա ալալըմ:

Հէւ յէր լէթապ պո- քոթոթը վաթ յէր Ռէյաթոթո նէշը
էթէլէթէշ յէր, յըմ-էն ալէն օ յը-թի-ն ալէթն էնթէյաճ-թըն-
թ-թ-պըշ յէր լէթապ պըր:

Ալթը սէնէ էվվէլ Ինկիլիզ էճնէպի Քիթապը մու-
գատտէս շիրքէթի մէգքիւր շիրքէթին եիւզիւնճիւ սէնէ ի
տէվրիյէսլինի իճրա էյլէտի: Օ վագթ կէօրիլմիւշ իտի
քի, եալընըզ պու շիրքէթ 100 սէնէ զարֆընտա, 367
լիսանտա 222,000,000 զըսմէն եա պիւթին Քիթապը
մուգատտէս նէշը էթմիշ տիր: Պու շիրքէթ եէվմի 700
Ինկ. լիրասը մասրաֆ էտիյօր, վէ Յունվարտան Դեկ-
տեմբերէ գատար հէր սաաթտա 2,450 նուսխէ Բի-
թապը մուգատտէս նէշը էտիյօր: Պու ֆիքրին իհաթէ
էտէմէյէճէյի տէրէճէտէ ազիմ պիր իշ տիր: Լաքին Ին-
կիլիզ էճնէպի Քիթապը մուգատտէս շիրքէթի թէք
պաշընտա տուրմայօր: Ամէրիգա Քիթապը մուգատ-
տէս շիրքէթի իլք 100 սէնէսի զարֆընտա 61,000,000
Քիթապը մուգատտէս նէշը էթմիշ տիր: Պիր չօզ շախսի
նաշիրլէրտէն մատա, Սգօշիատա, Ալմանիատա, Իսվի-
չէրատա վէ սաիր տիյարլարտա պու նէվ Քիթապը
մուգատտէս շիրքէթլէրի վար տըր քի, պէրտէվամ պէօ-

յիւք պիր մըզտարտա Բիթապ ը մուգատտէս նէշը էտի-
յորլար: Լաքին պու քիթապլարը քիմ սաթուն ալըյոր:
ձիւմլէյէ մալիւմ տիր քի, տիննետատ էն չօզ օգույան-
լար Անկլօ-Սաքսօնլար տըր, վէ անլէր եաշայան քի-
թապը էօլիւ օլանտան թէֆրիգ էթմէյի պիլսէլէր կէ-
րէք: Պագընըզ.

1881տէ Լօնտրատա Ահտ ը ձէտիտին մուսահէէն
թապը նէշը էտիլտի: Նէշրինտէն պիր այ էվվէլ պու
քիթապտան 1,090,000 նուսխէ սըփարըշ էտիլմիշ իտի,
վէ նիւ Եօրքտա ֆիւրուխթ իչին հազըր օլտուղունտա,
սօզագլար պու քիթապը քիթապըրլարա կէօթիւրմէք
իչին եիւքլէնմիշ արապա վէ վակօնլար իլէ տօլմուշ իտի:
Սյնի քիթապըն Մատթէոստան Բօմալըրլարա գատար
օլան գըսմը (118,000 քէլիմէ) նիւ Եօրքտան Շիգա-
կօյա թէլէղրաֆ իլէ նագլ էտիլիպ, 92 մուհարրիւր վէ
պէշ թասհիհ էտէն քիմսէլէրին պիլիւն կէճէ չալըշմա-
սըյլէ՝ էրթէսի կիւն իքի Շիքակօ ճէրիտէլէրինտէ օ գըսմ-
լար թէքմիլէն նէշը էտիլտիլէր: Պունտան մատա նիւ
Եօրքտա պիր թէք քիթապըր տիւքքեանընտա Ինկիլիգ
թապընտան անըն նէշրինին իլք սէքիգ այը զարֆընտա
365,000 նուսխէ սաթըլմըշ տըր, վէ 50 տէֆա Ամէ-
րիգա թապը վուգու պուվմըշ, վէ անլէրին պիրինտէն
65,000 նուսխէ սաթըլմըշ իտի: Պու եէնի պիր քիթապ
տէյիլ իտի, 1,200 սէնէ էվվէլ թէրճէմէ էտիլմիշ օլուպ՝
օ վագթտան պէրու պու գավմա մալիւմ իտի: Պու տէ-
ֆաքի անճագ պէօյիւք մէսարիֆլէ վէ տիննետատ էն մէշ-
հուր վէ էն ալիմ սայըլան զաթլարտան միւրէքքէպ պիր
հէյէթին ասլնամէյի սըգըճա թէտգիգ էտէրէք եափ-

տրզւարը եէնի պիր թէրճէմէ իտի: Վէ հէր քէսին պունը պէօյլէ սաթուն ալմասընտա մագսէտ, պու եէնի թէրճէմէտէ հայաթի պիր թէպտիլաթ օլուպ օլմատըղընը անլամագ իտի: Վէ պու շէյ պաշգա քիթապարըն, եանի իլմի, թարիխի, մէզհէպի վէ րօման նէվինտէ ասարըն, շէտիտ րէզապէթինէ րաղմէն վագը օլմուշ իտի:

Պու քիթապը սաթըն ալանլար եալընըզ Անկլօ՝ Սաքսօնլար տէյիլ տիր: Օ էլեէվմ փէք միւքէմմէլ Սանըսքրիթ լիսանընտան, վահշիլէրին գապա թասլագ լիսանլարընա գատար, 418 լիսանլարա թէրճէմէ էտիլմիշ տիր: Շունը տա տէրխաթըր էտէլիմ քի, պու լիսանլարտան թագրիպէն 180ի օ նէվ լիսանլար տըր քի, փութփէրէսթլէր Քիթապը մուգատտէսի օգույապիլսինլէր տէյիլ իլք տէֆա օլարագ եագըլըպ օգունուպալիլէն պիր շէքլէ գօնուլմուշ տըրլար:

Պու կիւն Ալասքատան Փաթակօնիայա, Սիպէրեատան Սէյլանա, Փարիզտէն Փէքինէ գատար, Շարգտան Ղարպա, Շիմալտան ձէնուպա տիւնեանըն հէր թարաֆընտա պու քիթապ հիւրմէթլէ օգունուր: Պունլար սկեպտիկ վէ տինսիզլէրին իտտիա էթտիյի կիպի՝ Քիթապը մուգատտէսին թարիխի օլմայըպ, էսասըզ, էօլիւ վէ ֆաիտէտէն խալի օլտուղունն մը պէյան էտէր: Մուճիպի հայրէթ պիր վագըա տըր քի, պու կիւն անըն սաթըըը (սէնէտէ պիր միլիօնտան զիյատէ) կէշմիշ հէր հանկը վագթընքինէ, եախօտ տիւնեա թարիխինտէ հէր հանկը պիր քիթապընքինէ ֆաիգ տիր: Տօթսլարըմ, տիւնեանըն էն փարլագ վէ միւթէրագըզ պիր ասընտա սաթըըը պէր տէվամ թէգայիւտ էտէն պիր քի-

Թապալն էօմրիւ իշինն էնտէշէ էթմէքլիյիմիզ լազըմ կէ-
լի՞ր մի: Վէ Բիթապը մուգատտէսին՝ պէօյլէ պիւթինն
ալէմ՝ Թարաֆընտան օգունմասը, անըն ումիւմ պէշէրի-
յէթին իհթիյաճաթընա միւթապըզ օլմասընտան տըր
տէյիւ իսթինթաճ էթմէյէ հազզըմըզ եօ՞զ մը տըր:

2. Հէւ յեր իեթապ յո- թարաբ շէրի- հէ-ճէ-ճէրէ
արայանմամըշ արը, յո- ար անըն աճաթա վէ հայաթի յեր թո-վ-
վէթէ մալէ+ օլտո-դը-նո- կէօթիերի:

Բիթ. մուգատտէսի մահվ էթմէք իշինն իլք թէ-
շէպպիւսինն Թարիֆինի պիզզաթ Բիթապը մուգատ-
տէստէ, Եէրէմիա 36նճը պապտա պուլուրուզ: Օրատա
օգույօրուզ քի. Յուզա մէլիյի Եօաքիմ՝ փէյղամպէրին
սէօզլէրինէ ղազապլանըպ, մուգատտէս Թումարը փար-
չալայարազ աթէշէ աթտը: Մէլիք՝ պունընն ճէզասընը
տէրհալ չէքտի: Յուզա հիւքիւմէթինին էն սօն մէլիքլէ-
րինտէն օլուպ, էսիր կէօթիւրիւտիւ, վէ սալթանաթը
քէնտի իլէ պէրապէր մահվ օլտու: Թէքրար, Խրիսթի-
յանըզ տէվրինտէն 100 սէնէ էվվէլ եաշայըպ տա «Տի-
վանէ» թէսմիյէ օլունան 4իննճիւ Անտիոքոս՝ Եէհուտի-
լէրտէն ինթիգամընը ալմազ իշինն, պուպպիլտիյի պիւ-
թինն Բիթապը մուգատտէսլէրի թօփլայըպ եազտըրտը:
Բրիստոստան 303 սէնէ սօնրա իմփէրաթօր Դիոկղա-
տիանոս՝ ճիւմլէ Բիթապը՝ մուգատտէսլէրին աթէշէ աթըլ-
մասընը էմր էտէն պիր Ֆէրման չըզարտը: Սլէվլէր
սէօնտիւ, լաքին Բիթապը մուգատտէս մահվ օլմայըպ
եաշատը: Պու Ֆէրմանտան 25 սէնէ սօնրա այնի Դի-
ոկղատիանոս քէնտի Թախթընը թէրք իլէ Տալմաթիայա
կիտիպ օրատա պիր պաղչէտէ զապազ եէթիշտիրմէյէ

մէնպուր օլտու: Իմփէրաթօր Գօնսթանթին՝ Գայսէրիյէ Եպիսկոպոսը Եւսեփիոսա՝ Եալտըզը թիրշէլէր իւզէրինտէ Բիթապը մուգատտէստէն 50 նուսխէ Եազտըրմասընը էմր էյլէտի, վէ հէր Կիրակի կիւնիւնտէ օգունմազ իչիւն քէնտի փաթախթը օլան Իսթանպօլտաքի քիլիսալարա պունտան պիրէր նուսխէ թէվզի էյլէտի:

Էլեէվմ տիւնեատա հէր հանկը պիր շէհիրտէն զիյատէ Լօնտրատա Բիթապը մուգատտէս թապ ու նէշը էտիլիր Լօնտրատա պիլէ, Բիթապը մուգատտէսին Ինկիլիզճէ թապը Բօմա քիլիսասընըն էմրի իւզէրինէ սաթըն ալընըպ Եազըլտը: Լաքին անըն պիրինճի թապընըն իշթիրասընա գուլլանըլան փարա՝ իքինճի պիր թապըն նէշրինէ սարֆ օլունտու, վէ Բիթապը մուգատտէսին ալէնէն իհրազը՝ անճազ անըն տահա զիյատէ վիւսաթլէ նէշրինէ խըտմէթ էյլէտի: Պէօյիւք Ֆրանսըզ միւնագգիտլէրտէն Վօլթէր՝ «Խրիսթիյանլըղը թահրիր վէ իպգա իչիւն հէր նէ գատար 12 ասէմլէր (շայիրտլէր) իճապ էթտի իսէ տէ, անը մահվ իչիւն պիր ատէմին քիֆայէթ էտէր իտիյինի իսպաթ էտէճէյիմ», տէյու իֆթիխար էյլէտի, վէ պիզզաթ պու մագսէտի մէվզի ի իճրայա գօմայա թէշէպպիւս էյլէտի, լագին Խրիսթիյանլըզ ալէյհինտէ էն շէտիտ վէ քէսկին հիւճիւմլէրինի թապ էթտիրտիյի այնի մաթպաա՝ քէնտի վէֆաթընտան սօնրա Բիթապը մուգատտէս թապընա իսթիմալ օլունտու: Ինկիլթէրրանըն պէօյիւք տինսիզ միւվէրրիսի Կիպպըն՝ քէնտի զէքեասընը Խրիսթիյանլըղը մահվ էթմէյէ սարֆ էյլէտի իսէ տէ, վէֆաթընտան սօնրա պիզզաթ քէնտինին խանէսի Բիթապը մուգատտէս տէփօսը հալընտա գուլ-

լանըլըպ, էմլաքընըն պէօյիւք պիր գըսմընըն իրատը շու
նէֆրէթ էթտիյի Ինճիլին նէշը վէ թամիմինէ սարֆ օլուն-
տու: Վօլթէն վէ Կիպպըն չօգտան վէֆաթ էթմիշ տիրւէր,
լաքին Քիթապը մուգատտէս հալա եաշայօր. պէօյլէճէ Քի-
թապը մուգատտէսին պիզէ տէտիյի կիպի, Սլլահ՝ ատէ-
մին ղազապընը պիլէ քէնտինի թէմճիտէ գուլլանմըշ տըր:

Սլլահըն քէլամը ալէյհինտէ մուկսալէֆէթ տուր-
մամըշ, վէ քիզպին փէտէրի օլան Շէյթանըն գուվվէթի
զէմին իւզէրինտէ պագի գալտըզճա տուրմայաճագ տըր:
Սնըն տիւշմէնլէրի էվվէլճէ օլտուղունտան զիյատէ գուվ-
վէթլի, զէքի վէ չօգ տըրլար: Անը մահվ էթմէք իչին
անլէր աթէշ վէ եա հիճվ գուլլանմագտան իսէ, անըն
իտտիալարընը թէքզիպ՝ վէ նուֆուզունը գըրմագ իչին
կէօյա ֆէննի թէնգիթ ուսուլլարընա միւրաճաաթ էտէր-
լէր, վէ պու եօլտա չօգ քիմսէլէրին իմանընը սարսըթ-
մըշ տըրլար: Հալ շու քի անըն հագիզաթը ալէյհինտէ
շէհատէթ իչին միւնագգիտլէրին միւրէճաաթ էթտիքլէրի
իլմլէր, եանի իլմի թէվարիիս, իլմի լիսան վէ խուսու-
սա ասարը աթիզէ իլմի, անըն միւտաֆաասը իչին էն
գուվվէթլի տէլիլլէրի իրաէ էտիյօրլար:

Հիչ պիր քիմսէ տիւշինմէսին քի՝ Քիթապը մու-
գատտէսին սըհէթի ալէյհինտէ վուգու պուլան պու էն
սօն վէ էն շէտիտ հիւճիմլէր տէ սէլէֆլէրինտէն զիյատէ
մուվաֆֆագիլէթէ նահլ օլաճագ տըր: Ալիմլէրին հիւ-
ճիմլէրի՝ իմիէրաթօրլարըն աթէշլէրինտէն, վէ միւսթէհ-
զիլէրին հիճվլէրինտէն զիյատէ միւյէսսէր օլամայաճագ
տըր: Պիր մուհարրիր փէք միւնասիպ օլարագ շու եօլ-
տա պէյանը էֆքեար էտիյօր: «Էյէր շու քիթապըն

գուսուրունը կէօսթէրիպ անը ճէհր էտէրէք օրթատան գալտըրմագ իչիւն պու գատար տէֆալարճա թէշէպպիւսաթտա պուլունմագ լազըմ՝ կէլիյօր իսէ, տէմէք օլուր քի օ՝ աճաիպ էվսաֆա մալիք պիր քիթապ տըր: Ինճիլի շէրիֆ պիր մասալ օլմուշ օլսայտը շիմտիյէ չօգտան անըն իշի պիթմիշ իտի: Քիթապը մուգատտէս ըույալար վէ խայալարտան իպարէթ օլմուշ օլսա իտի, մարուզ օլտուղու օգատար թէնգիտաթ աթէշինէ ասլա տայանամայաճագ իտի: Ասըրլարըն էն քէսքին թէնգիտաթը անճագ կէմինին թէքնէսինէ եափըշմըշ օլան սթրիտեայը գազըմաղա, վէ էն շէտիտ թէտգիգաթը անճագ ըուհըն գըլըճընտան փասը սիլմէյէ խըտմէթ էտէր: Սկեպտիկ հիւճիւմէրինէ 1800 սէնէ պէրտէվամ՝ հէտէֆ օլտուղու հալտէ էլան օ պագի գալմըշ տըր. վէ շիմտի անը մահվա չալըշմագըզ ուֆագ մըխ չէքիճի իլէ Մըսըրըն էհրէմլէրինի հէտմ էթմէյէ թէշէպպիւս էթմէք կիպի ահմագճասընա պիր իշ տիր: Տինսիզէր էօլիւր, լաքին պու Քիթապ տահա եաշայօր: Միւսթէհզիլէյ չիչէք կիպի սօլար վէ օթ կիպի գուրուրլար, լաքին պու քիթապ անլէրին մէգարլարը իւզէրինտէն ֆիւթիւհաթլէ իլէրի գօշար, վէ անըն սահիֆէլէրինտէ նուրանի հարֆլարլա եազըլմըշ օլան շու իպարէյի օգուրըզ. «Օթ գուրուր, չիչէք տէօքիլիւր, լաքին Ալլահըմըզըն քէլամը իլէլէպէտ պագի գալաճագ տըր:»

3. Հիւ պիր իթապ՝ պու իթապըն էֆուրըն կէտէ գաճըլարըն հայթընը թէֆէյէ, թէշէք վէ թէրէէ էյէֆէշ րէր, պէնայէն ալէյի պու իթապ գաճըլարըն Ռուրուզ օլան շաթիւսն սուսուր էթիշ օլմուշ րէր:

Պաշգա տինլէրին տէ քէնտիլէրէ մախսուս մու-
գատտէս քիթապլարը վար տըր: Պունլարըն ճիւմլէսի տէ
այնի տէրէճէտէ Ալլահըն քէլամը՞ մը տըրլար: «Աղաճ
մէյվէսինտէն թանըլըր»: Անլէրին մէյվէլէրի նէ՞ տիր:
Գօնֆիլկիոսըն թալիմաթ մանզումէսի՞ 2,300 սէնէ զար-
ֆընտա գատընլարը օ մէվգիի հագիրտէն թէրֆի, մա-
սումլարըն զալիմանէ զաթլընը մէն, թալիմ ու թէրպի-
յէնին ումումիլէշմէսինի թէէմմին էյլէտի մի՞, եախօտ
մատտի, ազլի վէ ախլագի ճիհէթլէրտէ օ զէվալլը զավմը,
Ջինլիլէրի, Խրիսթիյանլըղըն սէվիյէսինէ չըգարապիլտի՞
մի: Հինտիսթանըն Վէսսը պիր սէտտտի զավի իլէ էհա-
լիյի եէկտիկէրինտէն թէֆրիզ էտէն օ միւզմին ք-
պէնտէլէրինի գըրտը՞ մը: Անլէր՝ չօճուզ իքէն տուլ օլան
սիրիւ սիրիւ գարըլարը զէլիլ էսարէթտէն, նէվմիա խէ-
ճալէթտէն խէլաս էյլէտի՞ մի: Տուլ գարըլարը եագմագ
զապիհ ատէթինէ՞ Պրահմինլիք մի եօգսա Քիթապը
մուգատտէս մի պիր նիհայէթ վէրտի: Հինտիսթանտա
գօլէրա վէ թառունըն իսթիլասընա փուլթփէրէսթլիք պիր
հուտուտ գօմագ իւզրէ զավաիտի սըհհիյէ վագ էտէ-
պիլտի՞ մի: Պու միւհէյյիպ աֆէթլէր՝ նիջիւն տաիմա
Խրիսթիյան օլմայան տիյարլարտա տէհշէթլէ զուհուր
էտիյօր: Պուտտա, Ջարտուշթ եախօտ Գօնֆիլկիյոսըն
միւրիտլէրինտէն իլմի տէրս քիթապլարը եագմըջ օլան-
լար նէրէ՞տէ տիրլէր: Քէնտի թահսիլինի Քիթապը մու-
գատտէս վասըթասըյլա թէնվիր էտիլմիշ օլան տիյար-
լարտա իքմալ էթմէմիշ պիր ալիմ նէրէ՞տէ տիր: Հին-
տիսթանըն փաթէնթ իտարէիւանէսի նէրէտէ տիր: Ջի-
նին շմէնտիֆէրլէրինի քիմ ինշա էթտի: Խրիսթիյան

զավմլար կէօնտէրմէտիքճէ, նիջիւն Խրիսթիյան օլմա-
յան տիարլարտա խասթախանէլէր, անէզէխանէլէր վէ
հաթթա միւթէֆէննին տօզթօրլար պոլունմայօր :

Անէպա նիջիւն Խրիսթիյանլըզ վէ Քիթապը մու-
զատտէս տաիմա պէրապէր կիտիյօր : Էլհասըլ, նիջիւն
պիւթիւն տիւնեատա, Քիթապը մուզատտէսին օզունու-
լուպ էվամիրինէ իթաաթ օլունտուղու նիսպէթտէ, նիս-
վանըն մէվգիի եիւքսէլիյօր, չօճուզլար քէսպի էհէմ-
միյէթ էտիյօր, ինսանիյէթ թէալի էտիյօր, ատալէթ
հիւքմրան օլուպ, ուխուվվէթ թէամմիւմ էտիյօր, խայր-
խահլըզ վէ թալիւմ ու թէրպիյէ թէշվիզ վէ մուհապպէթ
հէր թարաֆտա թէէսսիս էտիլիյօր :

Տաիմա ալամէթ ի զաաֆ օլան էսարէթ ուսուլու
իւնճիլին զուհուրունատէք միլլէթլէր արասընտա ումումի
իտի : Հաթթա ինճիլին նամալիւմ օլտուղու մահալլար-
տա օ էլեէմ ճարի տիր : Տեմոսթէնէս զէմանընըն գա-
տիւմ Աթինասընտա պիր ինսանըն ճէսէտի վէ ըուհու 6
լիրայա սաթըն ալընապիլիր իտի : Քրիստոսըն Բեթլէ-
հէմտէ տօղտուղու վազթ, Բօմատա պիր էսիրին զըյմէթի
անճագ պիր աթ պահասընըն եարըսը իտի (10 լիրա) :
Իշթէ պիր վազթ տիւնեանըն փաիթախիթը օլան Բօմա-
նըն՝ պիւթիւն սէրվէթ վէ տարաթըլա, սարայլարը վէ
էյալէթլէրիլիէ, պիր ատէմէ գօյտուղու ֆիյաթ պու իտի :
Շիմտի Բօմատա ինսան սաթըն ալամազսըն : Ինսանըն
զըյմէթինի նէ՞ շէյ եիւքսէլիթմիշ տիր : Պէլքի «Թէրագ-
զը», «Թէքեամիլ» տէյէճէքսիւհզ, լաքին էօյլէ՞ մի :
Պագալըմ : Մէշհուր պիր սէյյահ 1845տէ Ֆիճի ատա-
լարընը զիյարէթ էյլէտի վէ կէօրտիւ քի գուվվէթլի

պիր ատէմ հէր հանկը պիր վազըթտա 1½ լիրայա սաթունն ալընապիլիյօր: Քէրտալը սիզ վուզու պուլան 1800 սէնէլիք պիր թէրագզը միւտտէթի՝ պիր ատէմին ֆիյաթընը հաթթա իքի լիրայա եիւքսէլտէմէմիշ իտի, վէ պու ֆիյաթ 20 ասըր էվվէլ Բօմատա պիր ատէմին ֆիյաթընըն 7տէ պիրի իտի: Լաքին պու կիւն, եանի մէզքիւր թարիխտէն 65 սէնէ սօնրա, Ֆիճի ատալարընտա սէն 100 միսլի, հաթթա 1000 միսլի զիյատէ փարա վէրսէն պիր ատէմ սաթընն ալամագսըն: 65 սէնէ զարֆընտա պու ազիմ ֆարզը նէ հասըլ էյլէտի: Պու ֆարզը մէզքիւր ատալարտա մէվճուտ օլան 1209 Խրիսթիյան քիլիսալար, էվվէթ, մէրտիւմիսօրլարըն Խրիսթիյան զիւրիյէթլէրի վասըթասըյլէ տէրունինտէ Քիթապը մուզատտէսին թալիմ վէ մուհապպէթ Ինճիլինին վազ օլտուզու քիլիսալար իճրա էթտիլը:

Էլեէվմ մէրքէզի Աֆրիզայա, եէնի քէշֆ էտիլիշ օլան պէօյիւք Ուկանտա տիյարընա կիթ, Ինկիլիզ միսիօնէր Ուինսթըն Չըրչիլ, վէ պէօյիւք Տարվինին օղու Փրօֆ. Տարվինին իքի սէնէ էվվէլ կէօրտիւքլէրի աճայիպաթը օրատա միւշահատէ էտէճէքսին: Հիւրիյէթէ, մէտէնիյէթէ, թէրագզըյա վէ կիւզէլ պիր ուսուլը թալիմէ մալիք օլան, վէ եերլի Աֆրիզալըլարտան իպարէթ թէրագզըփէրվէր պէօյիւք պիր տէվլէթ մանզուրըն օլուր: Հալ պու քի՝ պուրատա 35 սէնէ էվվէլ ինսան էօմրիւ օ գատար ուճուզըտը քի՝ Լիվինկըսթըն չօգ տէֆա եօլ քէնարընտա էօլմէյէ թէրք օլունմըշ պիր չօգ էսիլէր կէօրիւր իտի, զիրա անլէրին թամաքեար սահիպլէրի

խասթա տիւշէն էսիրլէրինին իատէի սըհհէթ էթմէսի
իչին լազըմ կէլէն վազթ, թաամ վէ տիգգաթը սարֆ
էթմէք իսթէմէզլէր իտի: Օրատա պու գատար զըսա
պիր միւտտէթ զարֆընտա էօյլէ պէօյիւք թէպէտտիւ-
լաթը մուհիպ օլան գուվվէթ եինէ Բիթապը մուգատ-
տէս տիր: Ուկանտատա բուպ ասը զարֆընտա մէյտանա
կէլէն օ աճայիպ թէպէտտիւլիւ թէքեամիւ (էւլէ--էն)՝
գաչ ասըրտա իճրա էտէպիլիրտի զանն էտէրսինիգ:
Թէքեամիւ! Թէքեամիւ ճափօն իչին 2,000 վէ Չին
իչին 3,900 սէնէլէրտէն պէրու նէ՞ եափապիլտի:

Նասըլ օլտու տա ճափօնիա անճագ Բիթապը
մուգատտէսի թէպճիլ վէ թէքրիմ էտէն գավմլարըն
թահթը թէէսիրինէ տիւշտիւյիւնտէ օ ազիմ թէրազզըյա
մազհար օլտու: Վէ շայանը տիգգաթ պիր նօզթա տէ-
յիլ մի քի, սօն Չին իմիէրաթօրը՝ քէնտի մէմլէքէթինի
մէյտանը թէրազզըյա գուպաղուզլայան մուհիմմ իսլա-
հաթը անճագ Բիթապը մուգատտէսի, վէ Խրիսթիյան
էպէտիյաթընը տիգգաթլէ միւթալաա էյլէտիքտէն սօնրա
իճրա էյլէտի:

Բիթապը մուգատտէս վասըթասըյլա թէպլի էտէն
գավմլար եալընըզ պունլար տէյիլ տիր: Ելեէվմ տին-
ետա էն պէօյիւք վէ էն հուրը գավմլարտան պիրի
պէօյիւք Պրիթանիա տըր: 1,000 սէնէ էվվէլ սատէճէ
մուհաֆազա ի Ինկիլթէրրա՝ մէվճուտիէթ իչին Տանի-
մարգալըլարա գարշը մուհարէպէ եափըյօրտը: Նիհա-
յէթ օ վազթըն գրալը պէօյիւք Ալֆրէտ անլէրի տիյար-
տան տիշարը սիրտիւ: Լաքին ուզուն պիր միւտտէթ
սուկ ու ասայիշին տէվամ էտէճէյինի զանն էթտիյի

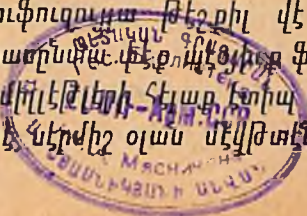
սըրատա, Տանիմարգալըլարըն էվվէլքինտէն պէօյիւք
գուվվէթլէ թէքրար հիւճիւմէ պաշլատըզլարընը իշիթտի:
Օ վագթ Ալֆրէտ քէնտի վիւքէլասընա խիթապէն, «Ալ-
լահըն քէլամընը ատի էհալինին լիսանընա թէրճէմէ էթ-
տիրէլիմ, շէօյէքի պու տինսիզլէր կէլիպ, թէքրար քի-
թապլարըմըը եագտըզլարընտա, հիշ տէյիլ իսէ էհալի
անը էզպէր էօյրէնմիշ օլուր: Օ վագթ Տանիմարգալը-
լար քիթապը եագսալար պիլէ, հագիզաթը եագամագ-
լար,» տէտի: Վէ թարիխին պէյանընա կէօրէ, Մէզա-
միր քիթապընըն նըսֆընը պիզգաթ գրալ Ալֆրէտ քէն-
տիսի էլիլէ թէրճէմէ էյլէմիշ տիր: Օ՝ Քիթապ ը մու-
զատտէսին գըյմէթինի թէճրիպէ իլէ պիլիյօրտու, վէ
անըն էյամը հիւքիւմէթի Ալլահըն քէլամընըն՝ պիր
գավմը նամսըլ թէրֆի վէ մուհաֆազա էտէր իտիյինէ էզ-
հէր ճիհէթ կիւզլէ պիր նիւմունէ թագտիմ էտէր:

Փէք աշիքեար վէ ղայրի գապիլ ի ինքեար պիր
վագըա տըր քի, ձափօն սիյասիյունը՝ միլլէթլէր միյա-
նէսինտէ Քիթ. մուզատտէսի ումումիյէթլէ օգույան գավմ-
լարըն (պիր չօգ գուսուրլարընա ըաղմէն) տիւնեատա էն
հուրը, էն միւթէրագգը վէ էն միւնէվվէր գավմլար օլ-
տուզլարընը ճիտտէն թագրիր էտիյօրլար: Մէշհուր Ֆը-
րանսըզ միւվէրրիլէրտէն Տէ-թօքուիլին շէհատէթինէ
պագընըզ: Ամէրիգա միւէսսէսաթընըն էսրարընը միւ-
թալաա էթտիքտէն սօնրա Ֆրանսայա ավտէթինտէ,
միւմաիլէյհ Ֆրանսա Սէնաթօսընա շու իֆատէտէ պու-
լունտու, «էմրինիզ մուճիպ հարաքէթ էյլէտիմ, վէ պիւ-
թիւն թիճարէթիւանէլէրինի տօլաշտըմ, տաղլարընա չըզ-
տըմ, վատիլէրինտէն կէշտիմ, ֆապրիգալարընը, թի-

ճարէթ չարշու վէ մէրքէզլէրինի զիյարէթ էյլէտիմ. Ատ-
լիյէ մահքէմէլէրինէ վէ Փարլամէնթօլարընա կիրտիմ.
լաքին անլէրին մուվաֆֆազիյէթինին սըրըընը՝ քիլիսէ-
լէրինէ կիրմէտիքճէ անլայամատըմ: Հէր կիրակի կիւ-
նիւ ճէմաաթլարա, Քրիստոսըն՝ ըուհլարը միւսավիլէշ-
տիրէն վէ ըուհլարը թէրֆի էտէն ինճիլինին վազ օլուն-
տուղունը իշիթտիյիմտէ, նիշին Ս.մէրիգանըն հիւրը վէ
մուազգամ, Յրանսանըն իսէ, էսիր պիր մէլլէթ օլտու-
ղունը անլատըմ:»

Քէզալիք ինկիլթէրանըն էն պէոյիւք գրալիչաւը
օլան Վիքթօրիանըն էօմրիւնտէ վուգու պուլան շու վա-
զըայը հէր պիր գավմըն ըէհպէրի խաթըրընտա սազլասա
սէզա տըր: Վազթըլլէ Աֆրիգալը պիր փրէնս՝ զիգըյ-
մէթ հէտիյէլէրլէ գրալիչայա խուսուսի պիր հէյէթ կէօն-
տէրիպ, միւշարիլէյհատան ինկիլթէրանըն ազամէթի-
նին սըրըընը քէնտինէ պէյան էյլէմէսինի իսթիրհամ
էյլէտի: Պունա ճէվապէն գրալիչա՝ միւշարիլէյհէ պիր
նուսիսէ Քիթապը մուգատտէս կէօնտէրիպ, հէյէթ ի
մէպուսէյէ խիթապէն, «Ինկիլթէրանըն ազամէթինին
սըրըը պու Քիթապ օլտուղունու էֆէնտինիզէ նազլ էտի-
նիզ» տէտի: Գրալիչա Վիքթօրիա՝ Փասքալըն շու իֆա-
տէսինին մանասընը փէք էյի անլամըշտը քի, «Պիր
քիմսէսին թէրթիպ էտիպ տէ պիր գավմ արասընտա
նէշը էյլէտլիյի պիր քիթապ իլէ, պիր գավմըն հայա-
թընը քէնտի նուֆուգուլլա թէշքիլ վէ թէրթիպ էտէն
պիր քիթապ արասընսէ վէ թիլթիլթիք ֆարգ վար տըր»:
Միւշարիլէյհա՝ միլլէթլիթի հէյաք էտիպ էսիրլէրինի մա-
զինին վատիսինէ նէրմիշ օլան մէվլթէն ինկիլթէրայը

79. 5145 5

հըֆզ վէ վիզայէ էյլէմէք իսթէյօր իտի, վէ պոննըն իչինն Եսայինին քէլամլարընըն հագիզաթ օլտուղունը փէք պէրրագ պիր սուրէթտէ կէօրմիւշ իտի, Եանի, «Սանա խըտմէթ էթմէյէն միլլէթ վէ հիւքիւմէթ հէլաք, վէ օ միլլէթլէր քիւլիյէն խարապ օլաճապար:» (Եսայի 60. 12:) Պէօյիւք Ինկիլիզ ալիմ՝ Փրօֆ. Հըքսլի՝ Ինկիլիզ գավմընըն, պաշգա հէր շէյտէն զիյատէ ինկիլիզճէ Քիթ. Մուզատտէսին մահսուլը օլտուղունու պիհագգին իտտիա իտիյօր: Ճօն Սթիւարթ Միլ՝ Եվրօփանըն էքսէր տարիւֆինոնլարընա փրօֆէսօրլար, վէ տէվայիր ի սէնայիէսինէ միւթէալլէմ վէ հինէրվէր ուսթատլար էթիշտիրէն Իսգօչիանըն պու ըիւճհանընը՝ Իսգօչիա էհալիսինին Քիթ. Մուզատտէսի տաիմի սուրէթտէ միւթալաա էթմէսինէ համլ էթմէքտէ փէք հագզը իտի: «Պիւթիւն թարիխ շու հագիզաթը իսպաթ էտէր քի» տէյօր Տօք. Օ. Միյրս, «Բուհանի գաիտէլէրի իհմալ Եա անլէրէ մուխալէֆէթ էթմէք պիր ֆէրտին թէտէննիսինի մուհիպ օլտուղու միսիլլու, պիր միլլէթին տէ թէտէննիսինի մուհիպ օլուր, քէզալիք օ Եիւքսէք գաիտէլէրէ իթաաթ էթմէք՝ հէմ ֆէրտլէրի հէմ միլլէթլէրի թէրֆի վէ իլա էտէր: Պիր պէքրինին ճէսէտի իլէ պէրապէր ըուհը տա թէտէննի էտէր. լաքին օ ֆագիլէթի ինթիլսապ էյլէտիյի տագիզէտէ վիւճուտի տաիսի իատէ ի սըհհէթ վէ գուվվէթ էտէր: Պու գաիտէ ահքեամընա թէվֆիզէն, հայաթ ը իճթիմաիյէտէ գավմլարըն նիսպի մէվգիինի՝ անլէրին տինի միյարլարը թալին էտէր: Հիչ պիր փութփէրէսթ գավմ հագիզաթէն մէյտանը ը թէմէտտիւնէ կիրմիշ սայըլմագ, զիրա հէր

փուլի ետքան հալը թէտէննի վէ գէլալէթտէ պուլունուր»:

Գավանին, հիւրըիյէթ, իւմ, վէ մուհապպէթ կիպի ֆէզալիէ՝ էն զիյատէ Բիթապ ը մուգատտէսի չօգ միւթէլաա էտիպ անա իմթիսալէն եաշայան գավմլար ա-րասընտա թէսատիւֆ էտէրսին: Տիւվազը էն պէօյիւք միւէսսէսաթ ը իճթիմաիյէնին Բիթապ ը մուգատտէս իւզէրինտէ պինա էտիւմիշ օլտուղու վէ հալ ը հազըր ահ-քեամ ը ատիլիյէսինին Մովսէսին գավանինինտէն մէխուզ պուլունտուղու փէք ըանա պիր հագիգաթ տըր: Պէօյիւք պիր Խրիսթիյան միւթէֆէքքիր — Թէօտօր Փարզըր — շու սուրէթտէ պէյան ը էֆքեար էտիյօր. «Պու կիպի շէյլէր՝ քէփէք երղընը իւզէրինտէ տէյիլ, անճագ գա-յատան տաղլար իւզէրինտէ տուրապիլիր: Պէօյիւք հէյ-քէլլէրին վէ գահրիմանանէ ֆիլիլլէրին օճաղը օլան Եու-նանիսթանըն քիւնլիք կիպի էթրաֆա ըաիհա սաչան պի նազիր էտէպիյաթընըն պիւթիւն թէէսիրաթընը թահթ ը միւթէլաայա ալտըղըմտա կէօրտիւմ քի, անըն թէէսիրի գատիմտէ վէ հալ ը հազըրտա այնի տէրէճէտէ թահգիր էտիւմիշ օլան պիր գավմըն շու «է» թէք քիթապընըն իշ-լէթտիյի նուֆուզուն նըսֆը գատար պլիլ օլմամըշ տըր»:

Տօսթլարըմ պու հագիգաթ տէյիլ մի տիր: Բի-թապ ը մուգատտէս՝ ինսանի պիր քիթապ իսէ, անըն պու վասի վէ նամահտուտ թէէսիրի նէրէտէն զուհուր էտիյօր: Անըն՝ միլլէթլէրի հալը վահշէթտէն մէտէնի-յէթէ, տահա եիւքսէք պիր մէրթէպէյէ թէրֆի էտէն պիմիսլ գուվլէթիւնի կէօրտիլիւմիւզտէ, անըն ասայիշի թէրվիճ, սաատէթի թէգեիտ, թալիւմ ու թէրպիյէյի թա-միւմ, քիթապէթի թէգեին, ֆիւնուն ը գարիֆէյի թէշ-

վիզ, ախլազը թէրֆի, հիւրրիյէթի թէէմին, ատալէթի թէէսիս վէ գավանին ի պէյնէլմիլէլ փէրվէրտէ էյլէտի- յինի կէօրտիւլիւմիւզտէ, պի հազգին իսթինթաճ էտէ- րիզ քի, միլլէթլէրի պու սուրէթլէ պէրէքէթլէյէն պու Քիթապ՝ միլլէթլէրին միւտիը վէ հաքիմինտէն սուտուը էթմիշ օլմալը տըր:

4. Հիւլ յէր թէրապ Ֆէրալէրէն հայաթըն առ Քիթապ քաղաքը ինճա՝ վէրէն էրտէլտէճէճէ յէր. յինտէն ալէն օ ա- րէճէրէ հայաթը յաիշ էրէն Չաթուս առաքուը էյլէճէ յէր:

Քիթապը մուզատտէսին գավմլարը նասըլ էիւք- սէլթտիյինի ազ չօգ միւշահատէ էթտիք: Լաքին պիր գավմ միւթէշէքքիլ պուլունտուղու ֆէրտլէրին թէրէֆ- ֆիւիլլէ անճագ թէալի էտէպիլիր: Պիր շէհր եա միլ- լէթ՝ շէհրիլէրինին թէմիզ, միւթագիմ վէ մէտէնի օլ- մասըյլէ տիր քի անճագ թէմիզ, միւթագիմ վէ մէ- տէնի սայըլապիլիր: Իմտի Քիթապը մուզատտէսին թէէսիրինի թէճրիպէ էտէճէք էն սօն միյար, անըն Ֆէր- լէրէն հայաթը իւզէրինտէ օլան նուֆուզու տըր: Լաքին Քիթապը մուզատտէսին՝ շախսըն հայաթընա օլան թէէ- սիրի օ գատար վասի, օ գատար աճաիպ վէ գուվվէթլի տիր քի, պուրատա անը թէմամըյլէ թարիֆ էթմէք ղայր ի գապիլ տիր: Մամաֆիհ անըն ատէմէ օլան էն պէլլի խըտմէթլէրինի մուխթասարէն զիքը էտէպիլիրիզ: Եվվէլա, պէն կէօրիւյօրըմ քի՝ Քիթապը մուզատ- տէս պէնիմ էն տէրին իհթիյաճըմա խըտմէթ էտիյօր: Պէնի միւթէէզզի գըլան շէյ խաֆիֆ պիր խասթալըզ տէյիլ տիր, էօյլէ օլսայտը, պիր տօզթօր պէնի թէ- տապի էտէպիլիրտի: Պէնի թաճիզ էտէն շէյ ճէսէտիմտէ

սանճըլար տէյիլ տիր, օ հալտէ պիր «Բայէ կիպի անա
թէհամմիլ էթմէքիյէ պէն պէնի թալիմ էտէպիլիրտիմ:
Խայր! պու աղըր, միւէսսիր վէ տէրին պիր խասթա-
լըգ տըր, էօյլէ պիր իլլէթ քի թա ըուհումտա եուվա
եափմըշ տըր: Տօքթօրըն անը թէտավի էտէճէք գա-
տար գուվվէթլի իլաճը, ճէրրահըն անա եէթիշէճէք գա-
տար ուզուն պըչաղը եօգ տըր: Պէնիմ խասթալըղըմ
էէնէն էլլէթ տիր. պէնիմ զաաֆըմ էրէրէն էօթրէն-
էն տիր, «Իսթէտիյիմի իշլէմէյօրըմ:» Նախօշ օլան
շէյլէրի ազլի գուվվէթիմլէ մաղըուպ էթմէյէ չալըշտը-
ղըմտա, Քիթապը մուգատտէս «Հայաթըն մէնպար
գալպտէն տիր» տէյու պանա խապէր վէրիյօր: էյի ա-
սարը էտիպէ օգույարագ, էյի արգատաշլար ըէֆա-
գաթընտա պուլունարագ փաք օլուրըմ տէյիլ տիւշիւն-
տիյիւմտէ, Քիթապը մուգատտէս պանա իխթար էտի-
յօր քի, «Ինսանը նափաք էտէն շէյ «էրէնէ» չըգար:»
էյի ամէլլէրիմլէ Ալլահըն հուզուրընտա սալիհ օլմագ
իւմիտ էտէր իքէն՝ Քիթապը մուգատտէս՝ «Թէնճէ եա-
շայանլար Ալլահա մագպուլ օլմագլար,» տէյու պանա
պիլտիրիյօր: Գուվվէթլի իմ տէյու զանն էթտիյիմտէ,
Քիթապը մուգատտէս զաիֆ օլտուղումը պէյան էտէր:

Եինէ տէ Քիթապը մուգատտէս եալընըգ իհթի-
յանաթը ըուհիյէմի պանա թանըթմագլա իքթիֆա էթսէ
իտի, անըն պու աճայիպ խասսիյէթէ մալիք օլմուշ օլ-
մասընտան տօլայը անը շիմտիքի գատար թագտիր էթ-
մէյէճէք իտիմ:

Շէյքսփիր՝ ախլագը պէշէրիյէնին հէր պիր թա-
պագասընա էյի նուֆուզ էտէն գուվվէթլի պիր պասարա

մալիք իտի, վէ անը շէօհրէթեապ գըլան շէյ տէնաէթ վէ ֆազիլէթին ըուհ իւզէրինտէ օլան թէէսիրինի թէր-սիմ էտէպիլէն պիէմսալ գապիլիլէթ վէ զէքեասը իտի : Լաքին Քիթապը մուգատտէստէ հէր հանկը պիր քի-թապտա պուլունմայան ֆէֆգ էլ ատէ եիւքսէք պիր շէյ պուլույօրըմ : Անըն հիքմէթի տիւնեանըն էն ալիմ ֆէյ-լէսուֆ վէ շաիրլէրինինքինտէն պինիհայէ տէրէճէտէ հա-քիմանէ տիր :

Տօլրու տըր քի, օ իհթիյաճըմը պէյան էտէր, լաքին այնի վազթտա անը տէֆ էթմէքլիլին թարիզինի տէ խապէր վէրիր : Էօլիմ տէրէճէսինտէ խասթա օլ-տուղումու պանա կէօսթէրիր, լաքին այնի զէմանտա պանա Պէօյէ-Հէօյէ կէթիրիր : Օ աճըմը իզհար էտէր, լաքին այնի վազըթտա պէնի Գուրէ է Բուրէն է Բուրէն իլէ իրթիպաթա կէթիրիր : Կիւնահըմը մէյտանա չըգարըր, լաքին անընլէ պէրապէր պէնի Կիւնահէ-Լա-րըն Խէլուրէնա գուլաղուզար : Պանա մաղֆիրէթ, սէլամէթ վէ գուվվէթ վատ էտէր : Կիւնահտան խասթա օլան ըուհըմ իֆազաթ պուլուր, վէ Ալլահ իլէ պարը-շըրըմ : Օ պէյան էտէր քի՝ Ալլահ պէնտէ փաք պիր եիւրէք եարատաճազ վէ տէրունիմտէ տօղրու պիր ըուհ եէնիլէտէճէք, վէ իշթէ Յիսուս Քրիստոստա եէնի պիր մախլուզ օլուրըմ : Օ՝ քէտէրտէ պէնի թէսէլլի էտէր, զաաֆըմտա պանա գուվվէթ վէրիր, թէհիքէյի խապէր վէրիր, թէճրիպէտէ իմտատ էտէր, էօմրտէ թարիզիմի թէնվիր վէ էօլիմտէ ըուհումու իհեա էտէր : Պունլարըն ճիւմլէսի պու Քիթապըն իլահի պիր մէնպատան սու-տուր էթտիլինէ տաիր պէնիմ իչիւն մուզնի իսպաթլար

տըր, չիւնքի, րուհրմըն էն տէրին հէվայիճինի պաշգա հիչ պիր քիթապ պէօյլէ թանըյըպ տէֆ էտէմէգ :

Քիթապը մուգատտէս քէնտինին իտտիալարընը ինքեար, թալիմաթընը թահգիր, վէ նուֆուզունա մուգավէմէթ էտէնլէրի պիլէ միւպարէքլէր: Նազլ էտիլիր քի, պիր գաչ սէնէ էվվէլ տինսիզ պիր Ինկիլիզ Լօրտ՝ ագտէմճէ զիքր էթտիյիմ՝ Ֆիճի ատասընը զիյարէթ էտիպ, եէրլի ըէիսլէրտէն պիրիյլէ կէօրիւշտիւյիւնտէ անա շէօյլէ սէօյլէտի, «Սիզ պէօյիւք պիր շէյխ սինիզ, վէ հագիգաթէն շայան ը թէէսիւֆ տիր քի, սիզ արանըզտա անճագ եիւզիւնիւզտէն սէրվէթ գազանմաղա չալըշան միսիօնարլարա ինանաճագ զաւար անմագ պուլունմըշընըզ: Քիթապը մուգատտէս թէսմիյէ օլունան օ քիթապա պու կիւն հիչ պիր քիմսէ ինանմազ. շիմտի անըն մօտասը կէչմիշ տիր:»

Պու սէօզլէր իւզէրինէ իխթիյար շէյխին կէօզլէրի փարլատը վէ շու ճէվապը վէրտի, «Շօրատա տուրան պէօյիւք թաշը կէօրիւյօրմուսըն, պիզ ավլատըղըմըզ ատէմլէրին պաշընը անըն իւզէրինտէ էզէր իտիք: Պիրազ տահա էօթէտէ պուլունան շօլ ֆուրունու կէօրիւյօրմուսըն, զիյաֆէթլէրիմիզ իչիւն ատէմլէրի օ ֆուրունտա գավուրուր, քէպապ էտէր իտիք:» Շէյխ զիյատէ մէրազ վէ հէյէճանլա սէօզիւնէ տէվամ էյլէտի, «էյէր միսիօնարլար վէ սէսին թահգիր էյլէտիյին օ էսքի Քիթապ վէ ճէմաաթըմը վահշիլիքտէն էվլատ Ուլլահըղա թէպտիլ էյլէյէն Յիսուս Քրիստոսըն պէօյիւք մուհապպէթի օլմասայտը, սէն, պանա պագ, «է», Սէն, ասլա պու ատայը տիրի օլարագ թէրք էտէմէյէճէք իտին:

Պու Ինճիլ իչին Ալլահա շիւքը էթմէլիսին, չինքի օ
օլմասայտը սէնի գաթլ էտիպ շօլ ֆուրունտա քէպապ
էտէճէք իտիք, վէ վիւճիւտին պիզիմ իչին էյի պիր
թաամ օլաճագ իտի:» Ինճիլ՝ վահշի խունխարլարը
պէօյլէ սուհփէրվէր վէ զիյանսըզ գըլար, վէ անսըզ
մէտէնի ինսանլար խունխարլար կիպի զալիմ վէ վահշի
օլապիլիրլէր: Պիր ասը էվվէլին Ֆրանսըզ տինսիզլէրինէ
պագ: Անլէր Մէնտօն տէպպաղխանէսինտէ իմալ էտի-
լէն ինսան տէրիսինտէն էլպիսէ կիյէրլէր, վէ էլլէրիլլէ
էօլտիւրտիւքլէրի ատէմլէրին գաֆա տէրիլէրինի սիւս
իչին պաշլարընա տագարլար իտի: Վէ տէրխաթըր էյլէ
քի պունլար օթուզ նէսսիք պիր մէտէնիյէթին մահսու-
լու օլան Ֆրանսըզլար իտիլէր: Պունլարը զիքը էտի-
նիզ տէ՝ անտէն սօնրա Ալլահըզ պէշէրիյէթին հալընը
տիւշինինիւզ, վէ Ինճիլ վէ Քիթապը մուզատտէս մահվ
էտիլէճէք օլսա տինեանըն հալը նէ օլաճաղընը թէ-
ֆէքքիւր էյլէյինիզ:

Աֆրիզանըն պէօյիւք քեաշիֆի օլան Հէնրի Մ.
Սթէնլի նազլ էտէր քի՝ Լիվինկըսթընը պուլմագ իւզրէ
Աֆրիգայա կիթտիյի վագըթ քէնտիսի Լօնտրատա էն
պէօյիւք պիր տինսիզ իտի: Միւմաիլէյհ Լիվինկըսթընը
պուլտու, վէ Լիվինկըսթընըն արգասընտա Քրիստոսը
պուլտու: Չինքի միւմաիլէյհ օ միւզլիմ գըթատա հէր
կին Լիվինկըսթըն իլէ պէրապէր պուլունուպ, պու ա-
տէմին սաֆվէթ վէ մուհապպէթինի վէ քէնտինին վագ
էթտիյի հագիգաթլարը նէ տէրէճէ եաշատըղընը կէօր-
տիւյլինտէ, քէնտի քէնտինէ՝ «Պու ատէմէ նէ օլմուշ,
տիվանէ՞ մի տիր,» տէյու սօրարտը: Նիհայէթ Քրիս-

տոսըն ըուհու Սթանլինին զալպինի զապթ էյլէտի, վէ միւմաիլէյհ՝ «Լիվլինկըսթըն ասլա խապէրի օլմայարագ պէնիմ թէվպէմէ սէպէպ օլտու,» տէր իտի: Պիլախըրէ՝ Լօնտրանըն պու էն պէօյիւք տինսիզի օլան Սթանլինին միւրաճաթլարը իւզէրինէ իտի քի, Ուկանտայա միսիօնէրլէր կէօնտէրիլտի, վէ օրատա մէշհուտ օլան օ ազիմ թէպէտտիկաթ պու սայէտէ մէյտանա կէլտի: Ուկանտա փատիշահը Մթէսա միսիօնէրլէրին վիւրուտունտան էվվէլ՝ մէզհէպի ային միւնասէպէթիլլէ պինլէրճէ ինսան գուրպանլարընըն զէպհ էտիլմէսի իչին պիզզաթ էմր վէրտիլինի, վէ փէտէրինին մէզարընը ինշա էթտիրտիլի զէման միւթէվէֆֆա փատիշահըն զապրը իւզէրինտէ 2,900 պիչարէ էրքէք վէ գատընլարըն պօղազլանտըղընը նազլ էտիյօր: Լաքին 1876տա Ուկանտայա Քիթապը մուգատտէսին իտիալընտան պէրու ինսան զէպհի տուրմըշ տըր:

1910տա Ուաշինկթընտա ագտ էտիլէն պէյն էլ միլէլ Կիրակի մէքթէպի մէճլիսինէ Աֆրիգատան կէօնտէրիլէն մուրախխասլարտան պիրի 80 եաշընտա զալիմ վէ ազըըն Զուլու շէյխի Զաքանըն պէօյիւք օղլու իտի: Պու Զաքա՝ Զուլունըն էթրաֆընտա պուլունան պիւթին տիյարը թախրիպ էյլէմիշ, վէ կիթտիլի եէրլէրտէ արգասընտա պինլէրճէ մազթուլլար պրագմըշ իտի: Զաքանըն պէօյիւք օղլու Օպէրլին գօլէճինին մէզունլարընտան օլուպ, ալիճէնապ, Խրիսթիյան պիր զաթ տըր: Միւմաիլէյհ՝ Զուլու իչին պիր միսիօնէր մէքթէպինին նազըրը, պիր Ինճիլ միւպէշշիրի վէ քէնտի էհալիսի արասընտա սալահա խըտմէթ էտէն պիր գուվվէթ տիր:

Տօսթլւորմ, պու Աֆրիգալը փրէնսինն էօմրիննիւ փէտէրինինն էօմրիննտէն պու տէրէճէ Ֆարգլը եափան գուվվէթ Քիթապ ը մուգատտէս տիր: Պու կիպի վազըալարտա Քիթապըն պու գուվվէթինի քիմ ինքեար էտէպիլիր:

Պու եագընտա միւէսսիր վէ ճալիպ ի մէրագ պիր քիթապ օգուտում: Անըն մուհարրիրի միւքէմմէլ սուրէթտէ մալիմաթ ը ֆէլսէֆիյէ վէ իլմիյէյէ մալիք, գուվվէթլի զէքա սահիպի պիր ինկիլիզ Դուլէ-Բ (րօմանն եազան) տըր: Իշպու քիթապ իլմ ի ըուհը ինսանա միւթէալլըգ պիր էսէր օլուպ, Լօնտրատա, օ զօճաման շէհրին պիր մահալլէսինտէ եաշայան փէք էտնա վէ իսլահընտան գաթ ը իմիտ էտիլմիշ օլան սոգուգ ատէմլէրին էօմրիննտէն պահս էտէր: Պունլարըն ճիւմլէսի տէ թէքմիլ թէվպէ իլէ, էօյլէ ֆէնա պիր հալտէն խէլաս օլտուլար քի, պիր քիմսէ ինսանի մախլուգուն օ տէրէճէ թէտէննի էտէպիլտիյինի տիւշինտիւյինտէ թիւլլէրի իւրփէրիր:

Պու քիթապըն իլք պապընտա՝ ըագը եիւզինտէն պուտալալաշմըշ, չափկըն, պէքրի պիր գումարպազըն նակեահ փէհրիգքեար, սուկսփէրվէր, մուհապպէթլի վէ նէֆսինքեար պիր ատէմէ թէպէտտիւ էթմէսինտէն պահս էտիլիր: Իսլահ ը նէֆս էթտիքտէն սօնրա պու ատէմին պիւթին մագսէտի պաշգալարընէ խէլաս էթմէքտէն իպարէթ օլմուշ տըր: Տիկէր պապտա՝ հայվանի թապիաթ վէ ճինայէթ իշին թապիի պիր մէյլ կէօսթէրմիշ օլուպ, 9 եաշընտան պաշլայարագ տէֆաթլէ սըրգաթտան սօլայը հապս էտիլմիշ օլան պիր գաթիլտէն պահս օլու-

Նուր: Պու սօզագ գումարպազը՝ ափանսըզ միսթագիմ, ղայրէթլի պիր սէնաաթքեար, ֆէտաքեար պիր զէվն վէ նագիք պիր փէտէր, վէ եիւքսէք թասավվուր վէ լէքէսիզ էօմր սահիպի պիր ատէմ օլտու: Պաշգա պիր պապտա սօն տէրէճէ թէտէննի էտիպ, քէնտի իսմինի ղայիպ էտէրէք, «իւրէննէ» նամըյլէ մարուֆ օլան պիր ատէմին հազին էօմրիւ նագլ էտիլմիշ տիր: Մէրգում օ տէրէճէ թէտէննի իթմիշ, օ տէրէճէ տիւշկինն, սէֆիլ, տէնի, փէրիշան օլմուշ իտի քի, հէյէթինտէ ինսան էսէրի սայքի գալմամըշ իտի: Գօնուշտուղընտա լազըրտըսընը ատէմ փէք կիւն անլայապիլիյօրտու: Եինէ տէ հալը պու տէրէճէ իմիտսիզ կէօրիւնէն պու մախուֆ գազազէտէ էօմր նակեահ թէմիզ, միւհթէրէմ, սապըրը, մէսուտ վէ գահրէման պիր ատէմէ թէպէտտիւ էյլէտի: Պունլարը եափան նէ՞ իտի. պունըն կիպի միւնէզէլէրի տիւնեա իւզէրինտէ հանկը գուվվէթ եափապիլիր: Թալիմ ու թէրպիյէ՞ մի, խայր: Հալ ու քէյֆիյէթլէր, սէրվէթ եա խայրխահըգ մը, խայր: «Խէլաս օրտուսու» (Սուլէնն Սուլէ) թարաֆընտան իսթիխտամ օլունուպ, օ հէվալիտէ «Մէլէք սէրասքէր» տէյու մալիւմ օլան պիր գարընըն վազ էյլէտիյի Քիթապը մուգատտէս իտի քի, պու ճանիլէրի թէմիզ, պու խըրսըզլարը միւսթագիմ, պու պէքրիլէրի փէրհիզքեար վէ պու ճանվէրլէրի նագիք ատէմլէր էյլէտի: Պու տօգուզ ատէմլէրին պիրտէն մատասը էլան պէրհայաթ օլուպ, քէլամ վէ էօմրլէրիլէ Ինճիլին՝ ճանը կիւնահտան թախլիս էտէն աճայիպ գուվվէթինէ պիրէր հայաթի շահիտլէր օլմագտա տըրլար: Պու հիքեայլէլէր մասալ տէյիլ, սատէ հագիգաթ

տըրլար: Էօմրիւ պու եօլտա թէպէտտիւ էյլէմիշ պիր չօգ ատէմլէրի շախսէն թանըրըմ: Թագրիպէն 15 սէնէ էվվէլ Ամէրիգանըն Սէնթ Լուի շէհրինտէ փօլիսլէրէ մալիւմ, տօլանտըրըլարըն, խըրսըզլարըն սէրկէրտէսի օլան Վալանթին Պուրկ իսմինտէ պիր ատէմ վէֆաթ էյլէտի: Մէրգում 20 սէնէ Ամէրիգա հապսխանէլէրինտէ չալըշմըշ վէ ֆօթօղրաֆը հէփ պէլլի շէհրլէրին «Չափկընլար րէսմխանէ» սինէ գօնուլշմըշ իտի: Օ եալընըզ խըրսըզլըզլէ մէշհուր տէյիլ, անճագ մահպէստէն ֆիրար էթմէք խուսուսընտա տախի չօգ նամ գազանմըշ իտի, վէ պու սէպէպտէն պէքճի մուհաֆըլար քէնտինտէն գօրգարլարտը: Պիր տէֆա Մր. Մուտի ըուհանի մէճլիսլէր ագտ էթմէք իւզրէ Սէնթ Լույիտէ պուլունույօր իտի, վէ թամմ օ սրատա Պուրգ՝ մահպէստէ մուհաքէմէյէ ինթիզար էտիյօր իտի: Պիր քիմնէ Պուրգըն պուլունտուղու գօղուշա պիր քեաղըտ աթտը, իւզէրինտէ «Ֆիլիփտէքի մահպէս նանըլ եարըլտը,» սէրնամէսի եազըլը իտի: Պու իպարէ անըն տիգգաթընը ճէլպ էյլէտի: Պու մատտէ թամմ քէնտինին մէզագընճա իտի: Պունտան մատա, եագընտա քէնտիսի միւճավիր պիր էյալէթտէ պուլունան Ֆիլիփփի նամ շէհրին մահպէսինտէ պուլընմըշ իտի: Պու քեաղըտը մէրգում արզու իլէ օգումաղա պաշլատը իսէ տէ, պիրագ սօնրա անըն Մր. Մուտի թարաֆընտան վէրիլմիշ օլան պիր վազ օլտուղունու անլատըղընտան հիտտէթլէնիպ քեաղըտը տէօշէմէնին իւզէրինէ ֆըրլաթտը: Լաքին պու հիտտէթինէ ըաղմէն՝ օ մահպէստէ վուզու պուլան շէյի տէ անլամաղա մէրագը ոյանտը:

Քեազը տը թէքրար ալտը, վէ նէֆրէթլէ թէքրար եերէ աթտը: «Պու նէ՞ պօշ սէօզ» տէյու չազը տը: «Պօղոս վէ Սիլաս,» »Պիր պէօյիւք զէլզէլէ,» «Խէլաս օլմագ իչին նէ՞ եափմալըլըմ»: Նիհայէթ մէրագ հիտտէթէ ղալիպ կէլտի, վէ վազը պաշտան պաշա օզուտու: Օ վազտա տօզուզ տէֆա զիքը էթմիշ օլան, «Րապպ Յիսուս Քրիստոսա իման էթ խէլաս պուլանագսըն,» իպարէսինի օզուտու: Պու անըն ըուհունա խիթապ էյլէյէն Ալլահըն սէտասը իտի, ուզուն վէ տէհէթլի միւնահէտէտէն սօնրա, տիզ իւզերինէ կէլիպ, «Եա Ալլահ, պանա շու կիւնահքեար գուլունա ինայէթ էյլէ,» տէյու ֆէրեատ էյլէտի: Մէրգում իման էյլէտի, վէ կէճէ եարըսը՝ քէնտինին մահպէս օտասընտա եէնի պիր մախլուզ օլտու: Կէճէ զարֆընտա խէլաս օլտուղունու, վէ արթըզ քիմսէյէ պիր զիյան վէրմէյէճէյինի սապահալայըն քէնտի պէքճիլէրինէ սէօյլէտիյինտէ անլէր ինանմատըլար, վէ գաշմագ իչին եէնի պիր հիլէ գուրույօր տէյու զանն էտէրէք անը տահա զիյատէ սըզը նէզարէթ ալթընա ալտըլար: Ճագաթ պիր ազ սօնրահազիգաթէն թէպէտտիւլ էյլէմիշ պիր ատէմ օլտուղու թէպէյին էյլէտի: Սէրպէսթ պրագըլտըղընտա իշ պուլապիլմէք իչին փօլիս միւտիրինին թավսիյէսի իւզերինէ քէնտինին նիսպէթէն ազ մալիւմ օլտուղու Նիւեօրք շէհրինէ կիթտի: Ալթը այ միւթէմատիյէն Նիւեօրք սօգագլարընտա աճ, թիթրէք, տօսթսուզ, վէ աճընտան էօլմէմէք իչին էն կիւճ իշլէրտէ չալըշարագ տօլաշտը. լաքին եինէ տէ պու մահիր խըրսըզ սըրգաթա միւրաճաթ էթմէտի:

էնճամ սիմասընըն սէրթ վէ ճանի սիմասընա միւ-
շապիհ օլմասընըն քէնտինին իշ պոլմասընա մանի
օլտուղունը անլատըղնտա՝ շու սուրէթլէ տուա էյլէտի,
«Եմ Ալլահ, պանա եէնի պիր գալպ պախշ էյլէտին,
շիմտի պանա պիր տէ էէ՛է էէ՛ էէ՛՛ պախշ էյլէ, շէօյլէ
քի՛ արգատաշլարըմ պանա իթիմատ էյլէսինլէր:» Մէր-
գումըն պու վազթտան էվվէլ վէ սօնրա ալընան ֆօ-
թօղրաֆլարը մուգայէսէ էտիլսէ, պունլար՝ Ալլահըն ա-
նըն տուասընը իշիտիպ ճէվապ վէրտիյինէ մուգնի սու-
րէթտէ շէհատէթ էտէրլէր: Ալթը այ նիհայէթինտէ Սէնթ
Լուինին փօլիս միտիւրի մէրգումա շու սուրէթլէ պիր
մէքթուպ եագտը, «Պու այլար զարֆընտա սէնի թա-
գիպ էյլէտիմ, վէ սէնին եափտըղըն վէ միւթէեզզի օլ-
տուղուն հէր շէյի պիլիրիմ, պուրայա ավտէթ էյլէ, վէ
սէնի միտիւր վէքիլի եափաճաղըմ:» Մր. Մուտի Սէնթ
Լուիյի իքինճի տէֆա զիյարէթ էյլէտիյինտէ սապըգ խըր-
սըզ վէ թաշ եիւրէքլի միւճրիմին պինլէրճէ տալէր գըյ-
մէթինտէ պիր էլմաս չանթասընը մուհաֆազա էթմէքտէ
օլտուղունու կէօրտիւ: Մէրգում եանագլարընտան ազան
կէօզ եաշլարըյլէ, «Պագընըզ, Մր. Մուտի, պիր խըրսըզ
իչին Ալլահըն ինայէթի նէ՞ եափապիլիր. շու չըզընա
պագընըզ, միտիւր անը մուհաֆազա իչին էէ՛ էինթիխապ
էյլէտի,» տէտի: Պուրկ՝ շու շէհրտէ սապըգ էն պէօյիւք
կինահաքեար իտի, շիմտի իսէ օրատա էն սատըզ վէ հա-
լիմ պիր էօմր կէչիրիպ հէր քէսին մուհապպէթ վէ հիւր-
մէթինի գազանտը: Անըն ճէնագէ ալայընտա զէնկին,
ֆաքիր, ազիզ վէ կինահաքեարլար վէ քէնտինին սալահա
կէթիրտիյի պիր չօգ քիմսէլէր հազըր պուլունտուլար:

Շէհրին էն պէօյիւք ատէմլէրի անըն թապուլթը իւզէրինտէ անը լայըզ օլտուղու տէրէճէտէ մէտհ էթմէքտէն աճիզ գալտըլար, չիւնքի Ալլահն քէլամը վալանթին Պուրկու պին պիր միւշքիլաթա ըաղմէն պիր Ալլահ ատէմի էյլէմիշ իտի :

Խիւլասաի քէլամ Բիթապը մուգատտէսի պաշգա քիթապլարտան թէֆրիզ էտէն պիր չօգ վագըլարտան անճագ տէօրտիւնի մուխթասարէն միւթալաա էյլէտիք, եանի. —

1. Հիչ պիր քիթապ պու գատար վիւսաթլէ ինթիշար էթմէմիշտիր :

2. Հիչ պիր քիթապ էօյլէ շէտիտ հիւճիւմ վէ մուխալէֆէթէ տայանամամը տըր :

3. Հիչ պիր քիթապ գավմլարը պէօյլէ թէշվիզ վէ թէրֆի էյլէմէմիշ տիր :

4. Հիչ պիր քիթապ հայաթը ֆէրտի էօյլէ թէպտիլ էյլէմէմիշ տիր :

Իմտի Բիթապը մուգատտէսին քէնտիսին իտտիյա էյլէտիյի վէճհլէ քէլամ Ուլլահ օլտուղունու իսթինթաճ էթմէյէ հագգըմըզ եօզ մը տըր :

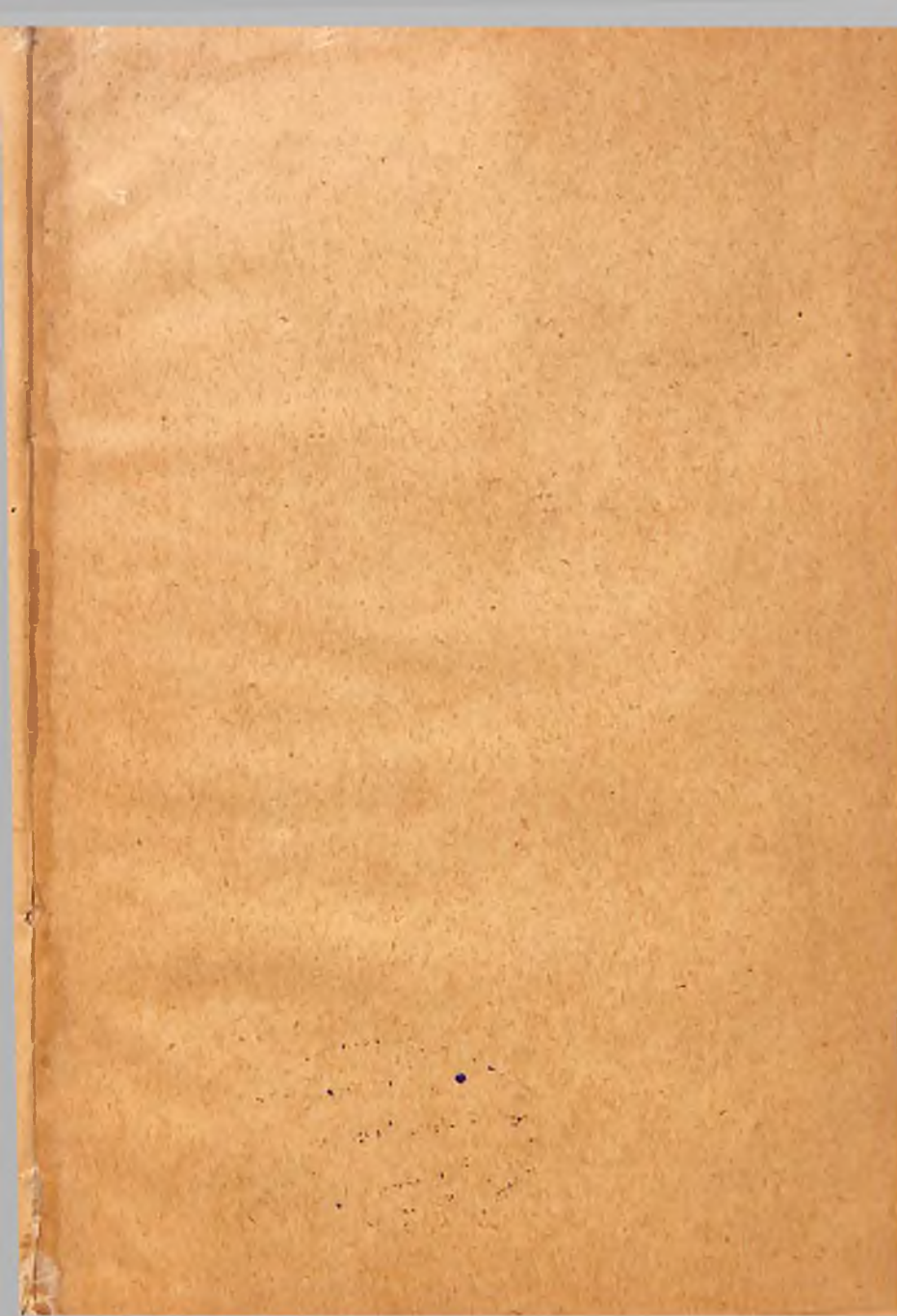
Սէվկիլիւ տօսթլարըմ, գօրգմայընըզ, Բիթապը մուգատտէս հագիգաթ տըր : Պունուն պիր էմրի վագը օլտուղունա տաիր իմանընը հիչ պիր շէյին, հիչ պիր քիմսէնին սարսմասընա միւսաատէ էթմէ : Բիլիսանըն խարիճինտէ վէ տախիլինտէ պիւթին գուվլէթլէրինի, ճէհտլէրինի անըն նուֆուզունու մահվ էթմէյէ հասը էյլէմիշ օլան ազղըն տիւշմէնլէր, եօրուվազ միւնագգիտլէր զաիլ օլուպ ունուտուկուրլար, լաքին Բի-

Թապը մուգատտէս պագի գալըը վէ գալանագ տըր :
Չինքի պիզգաթ Բրիստոս տէյօր «Սէմա վէ գէմին
զաիլ օլանագ, լագին պէնիմ քէլամլարըմ ասլա զաիլ
օլմայանագ տըր :» (Մատթ. 24. 25:) «Օթ գուրուր,
չիչէք տէօքիւլիւր, լաքին Ալլահըն քէլամը իլ էլ էպէտ
պագի գալանագ տըր :» Վէ սանա վագ օլունան քէլամ
իշթէ պու տըր :

Ի Չ Ա. Հ Ա. Թ.

Պու նութգ՝ Ամէրիգալը միսիօնէր Վեր. Թ. Թ. Հալվէ
Թարափընտան կէչէն սէնէ Սամաքօլտա Պուլղար լիսա-
նընտա իրատ էտիլիպ, պիլախըրէ Աւեսաքեր վէ Բաննիւ-
նատա թէրճէմէ օլունարագ նէշր էտիլմիշ տիր : Նութգ՝
Ֆէվգ էլ աստէ ճալիպ ի մէրագ վէ ֆախտէլի կէօղէտիլէրէք,
Պուլղար լիսանընտա օլտուղու կիպի, անըն այրը պիր բէ-
սալէ հալընտա նէշրի Թալէպ էտիլտի : Ամէրիգան Գ. մու-
գատտէս Շիրքէթինին Շարգ Շիւպէսի միւտիրի տախի պու
նութգը Թագտիր էտէրէք, չօղլարըն արղուսընա գանաաթ
վէրմիշ օլմագ էմէլիլյէ անըն նէշրի Թէնտիպ էլլէմիշ տիր :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0594577

